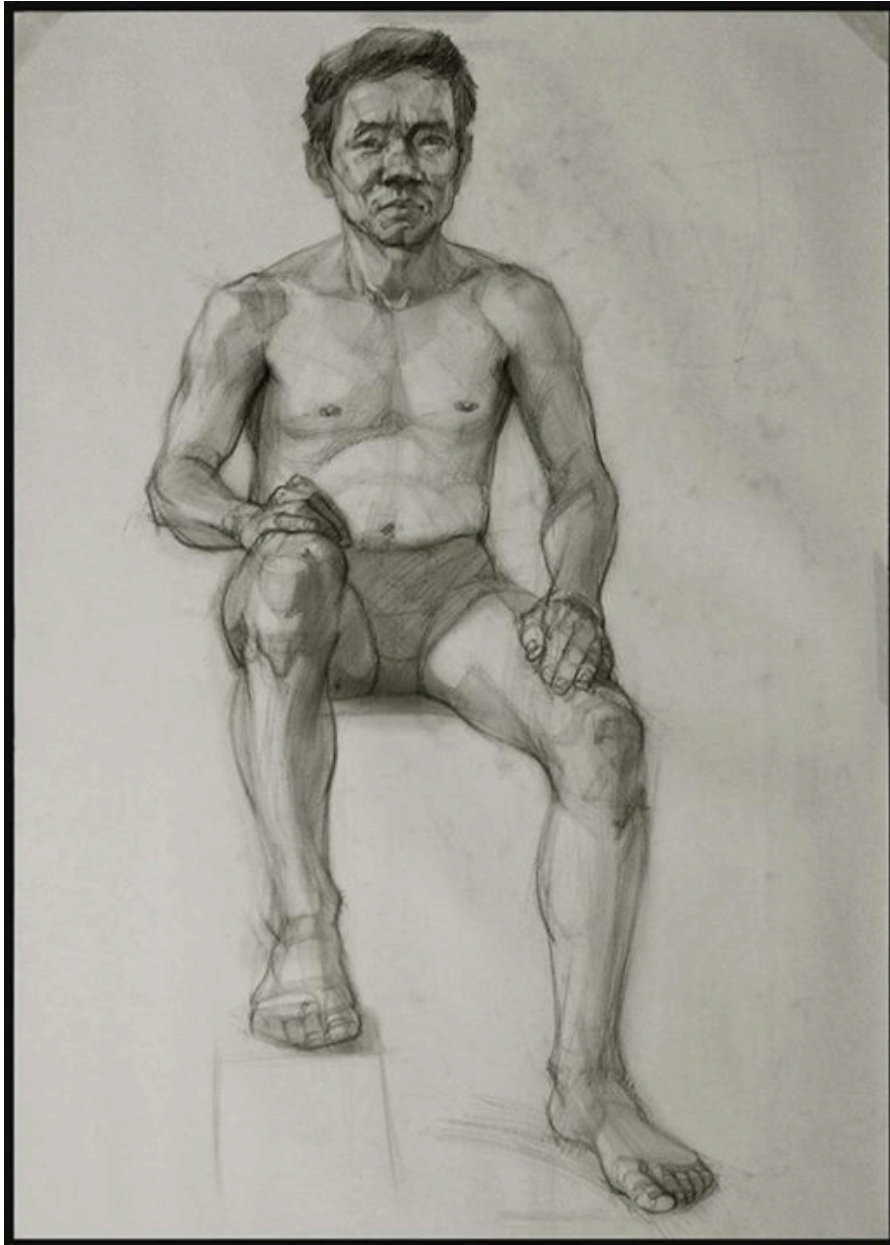

Các bước thực hiện một bài hình họa cơ bản

Nguyễn Ngọc Quân

Do ghi chú cũ bị mất nên tôi xin hệ thống lại và bổ sung thêm phần hoàn thiện.

PHẦN 1: PHƯƠNG PHÁP PHÁC HỌA CƠ BẢN

Tôi cũng đã từng gặp rất nhiều khó khăn trong những buổi đầu tiên học vẽ người vậy nên tôi viết bài này không ngoài mục đích chia sẻ kinh nghiệm với những bạn mới nhập môn vẽ hình họa người .

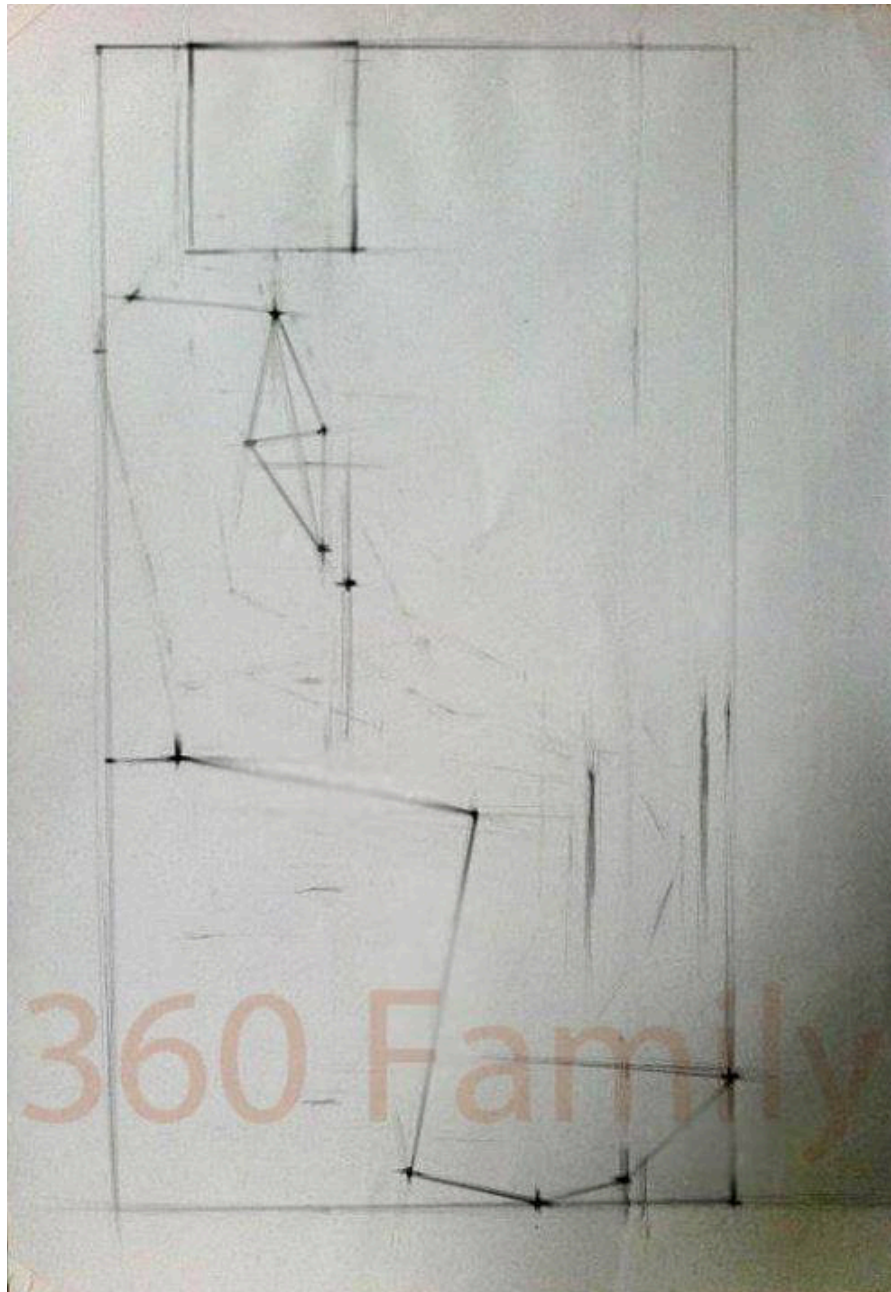
Đối với tôi học thuật là phải dễ hiểu, thế nên tôi sẽ chỉ sử dụng những phương pháp sơ đẳng và giản lược nhất để các bạn mới học có thể rút ngắn phần nào thời gian học vẽ . Trên thị trường cũng như trên internet có rất nhiều các bài mẫu hình họa đẹp của nước ngoài, các bạn mới học thường chép lại để học , theo tôi như thế sẽ rất nguy hiểm vì các bạn dễ hiểu sai vấn đề , nó giống như " thầy bói mù xem voi " vậy. Trong quá trình học vẽ đúng là có phần học chép , nhưng các bạn chỉ có thể chép khi đã có kiến thức căn bản về hình họa cũng như phải có người hướng dẫn phương pháp chép nghiên cứu. Vậy chúng ta hãy bắt đầu với những gì sơ đẳng nhất .

1. Tôi phải bắt đầu một bài hình họa người như thế nào ?

Hãy bắt đầu từ bố cục , một bài hình họa đẹp thì không bao giờ xộc xệch , tức là bạn phải sắp xếp mẫu mà bạn muốn vẽ vào giấy sao cho hài hòa về tỉ lệ hình _ nền và sắp đặt các bộ phận trên cơ thể sao cho đúng vị trí. Để làm được điều đó bạn cần phải đóng khung người mẫu trong một hình tứ giác được giới hạn bởi chiều cao tổng thể và chiều ngang tổng thể. Bạn sẽ lấy đầu làm đơn vị đo, với dáng căn bản chúng ta sẽ có tỷ lệ thông thường như sau :

- Chiều cao tổng thể khoảng 5 đầu $1/2 > 6$ đầu - Đầu thứ 2 đến chân ngực - Điểm ngồi ~ 3 đầu $1/2$ - Eo khoảng 1 đầu - Vai khoảng 1 đầu $1/2$ (tỷ lệ này chỉ đúng với góc chính diện nên khi vẽ nghiêng sẽ < 1 đầu $1/2$)- Từ đầu gối $>$ gót chân ~ 2 đầu .

Đại khái vài tỷ lệ tối thiểu như thế bạn bắt buộc phải ghi nhớ để lấy mốc rồi từ đó tùy cơ ứng biến theo từng bài. Tiếp theo bạn cần phải xác định vị trí các chốt quan trọng nhất để từ đó nối thành các đoạn thẳng lớn khái quát dáng người một cách đơn giản nhất.

2. Vẽ toàn đường thẳng liệu có cứng không ?

Có chứ, nhưng so với việc có nắn một đường cong và chấm 2 điểm nối đoạn thẳng thì việc nào dễ hơn. Bạn hãy chia đường cong thành các đoạn thẳng nhỏ vì bạn mới bắt đầu nên chưa thể vẽ đường cong ngay được, muốn xây nhà thì phải làm móng đã. Hãy bắt đầu xây dựng cấu trúc của một cơ thể người theo nguyên tắc của khối hộp để phân các diện thô (diện có nghĩa là mặt của khối). Bạn cần phải kiên nhẫn vì hình họa là một bộ môn đòi hỏi tính kỷ luật .

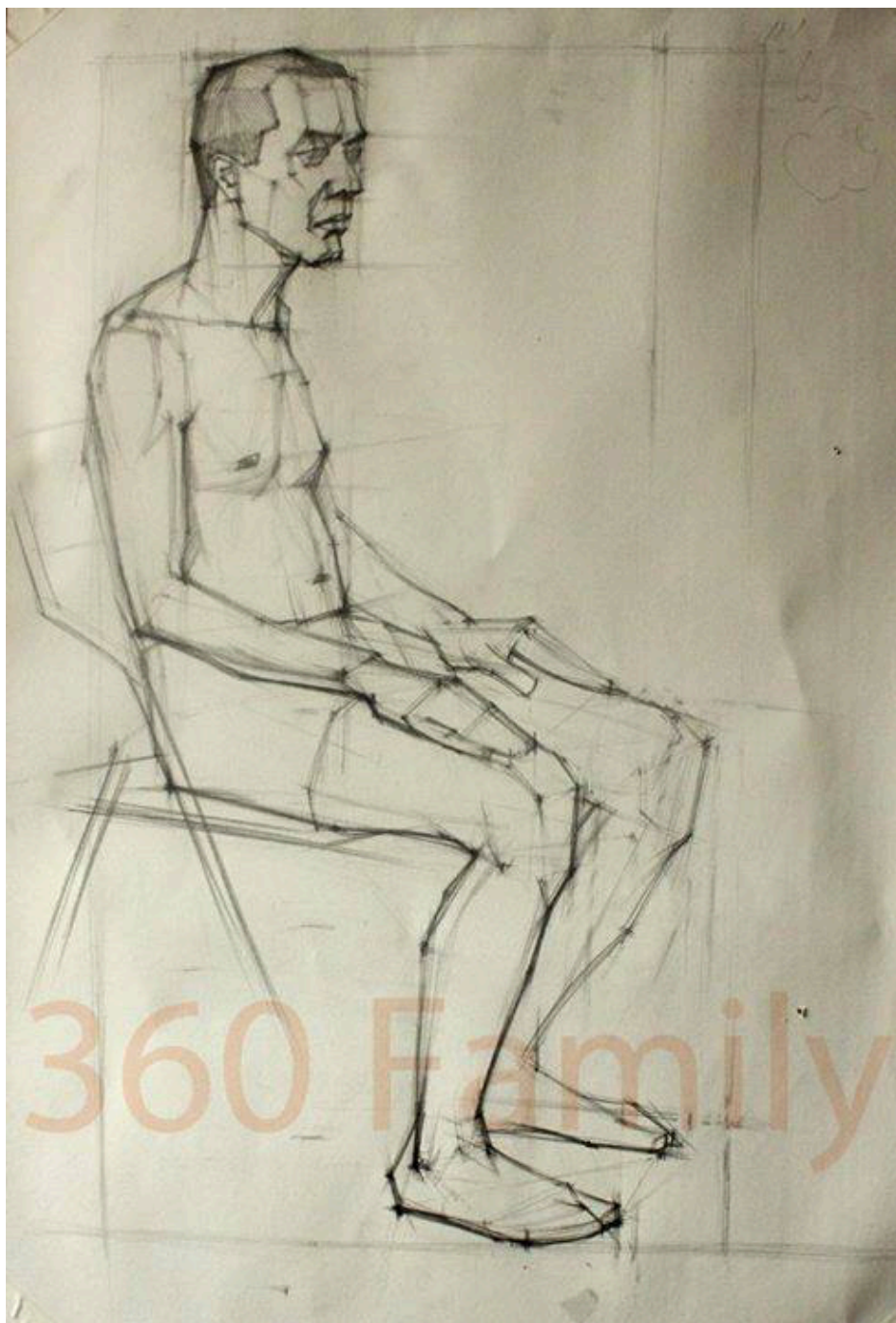

3. Trong quá trình dựng hình tôi cần phải chú ý những điều gì ?

Hãy tạm quên việc bạn đang sử dụng bút chì mà hãy nghĩ bạn đang dùng một con dao để gọt một hình mẫu . Khi mới học bạn đừng quan tâm quá nhiều đến giải phẫu , nó chỉ làm cho bạn thêm phức tạp hóa vấn đề mà thôi. Bạn hãy chỉ đơn giản tìm các chốt xương chính tạo nên dáng mẫu, trên cơ thể chỗ nào có điểm hoặc góc nhọn và đoạn gần giống với đoạn thẳng thì hãy nhanh chóng xác định ngay những chỗ đó, đừng bị sự gồ ghề của của các chi tiết nhỏ hấp dẫn bạn.

Dựng hình không có nghĩa là bạn chỉ dựng chu vi của mẫu mà bạn còn phải dựng được cả cấu trúc bề mặt để phân tích được bề dày của khối , cũng như bạn phải phải định được đường ranh giới giữa mảng sáng & mảng tối (mảng là vùng chi tiết

khép kín). Bút chì màu đen nên bạn không thể vẽ được ánh sáng mà chỉ có thể vẽ được bóng tối mà thôi, vậy hãy vẽ vào chỗ nào tối & chừa lại giấy trắng cho các vùng sáng.

Bạn cũng cần quan tâm đến không gian xa gần, đơn giản chỉ là hãy dựng kỹ và đậm những chi tiết gần mình, còn các chi tiết ở phía xa thì dựng nhạt và đơn giản hơn các chi tiết gần.

PHẦN 2: PHƯƠNG PHÁP PHÁC HỌA NÂNG CAO

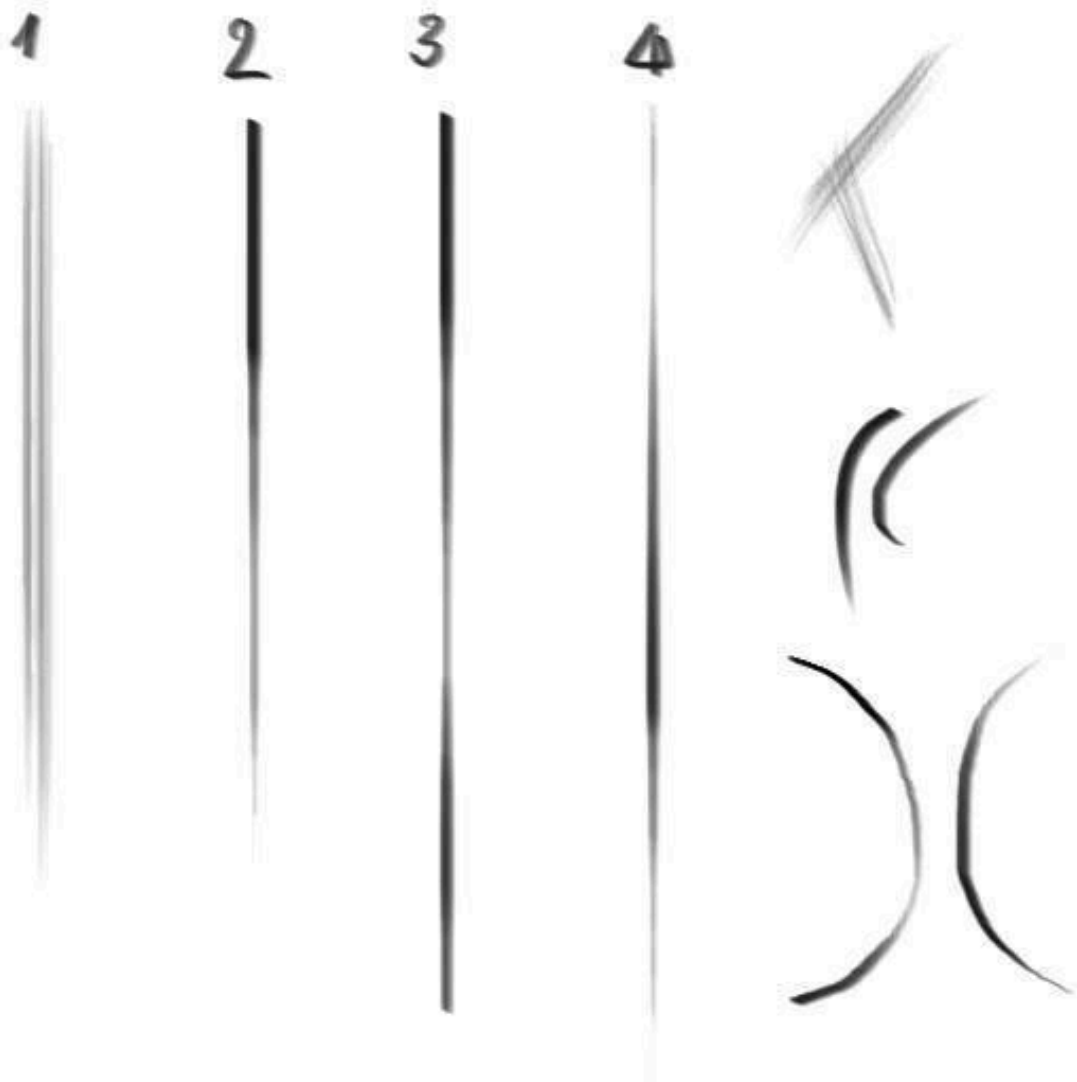
Những người mới học vẽ thường thích làm những điều vĩ đại & ham muốn đạt được kỳ tích trong một thời gian ngắn, một số người đến với hình họa cơ bản với

đầy thành kiến chủ quan. Vô hình trung các bạn đã tự nhốt mình trong những bức tường do chính mình tạo nên.

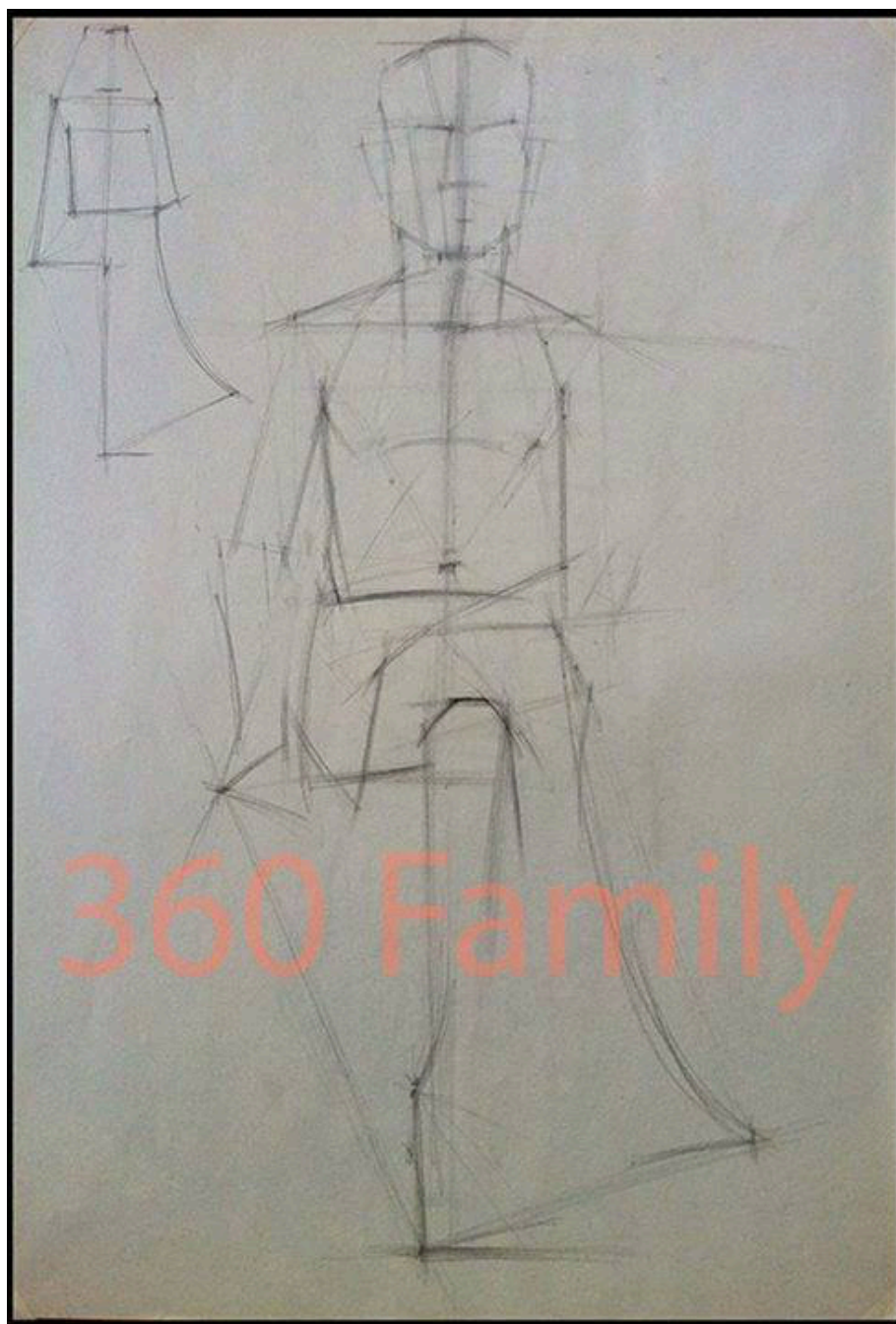
Có một câu nói rằng "**muốn lấy thêm nước thì phải đổ bớt nước trong cốc đi**"... Trong khuôn khổ bài viết này tôi chỉ muốn chia sẻ phương pháp phác & dựng khung hình bằng nét để các bạn nhập môn hiểu vấn đề.

Khi mới tập vẽ tôi nghĩ rằng mình cần phải vẽ giống như một bức ảnh chụp nên cố gắng tập đánh bóng mà không biết rằng phải bắt đầu bằng việc xây dựng một dáng người với một khung chu vi thật chi tiết. Chưa cần phải chia khối hay tô chì, tự đường chu vi đã có thể biểu đạt được không gian cũng như cấu trúc tổng quan của mẫu.

Tôi thường sử dụng 4 loại nét trong dựng hình :

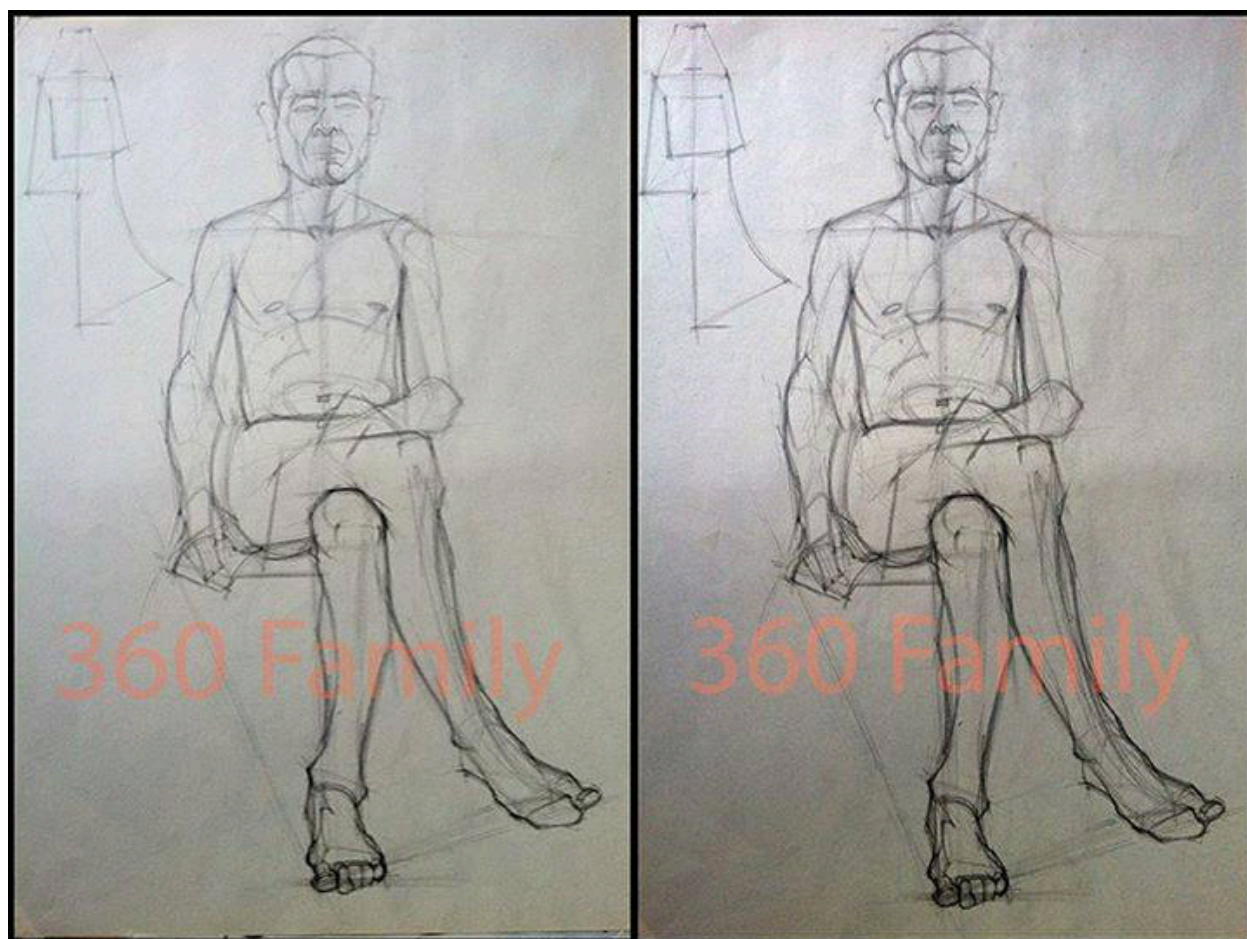
1. **Nét xước** : dùng để phác hình và chia khối vì có độ rung nhòe.
2. **Nét đậm một chiều**: thô đậm ở đầu nét và vuốt nhọn ở cuối nét, dùng để nhấn góc hình.
3. **Nét đậm 2 đầu**: thô đậm 2 đầu nhạt mỏng ở giữa, dùng để vẽ độ phồng của khối.
4. **Nét đậm ở giữa**: nhọn mờ 2 đầu và thô đậm ở giữa, dùng để chuyển mềm giữa các chốt hình hoặc những chỗ hình lõm.

Một họa sĩ vững nghề thì không bao giờ vội vàng, cần phải sắp xếp một qui trình làm việc chặt chẽ để hạn chế những sai sót, dẫn đến những thất bại không đáng có, vì vậy tìm ý cho một bài hình họa là điều cần thiết. Hình nhỏ ở góc trên bên trái là cách mà tôi đặt vấn đề, nó là xương sống cho qui trình mà tôi thường làm. Bản chất

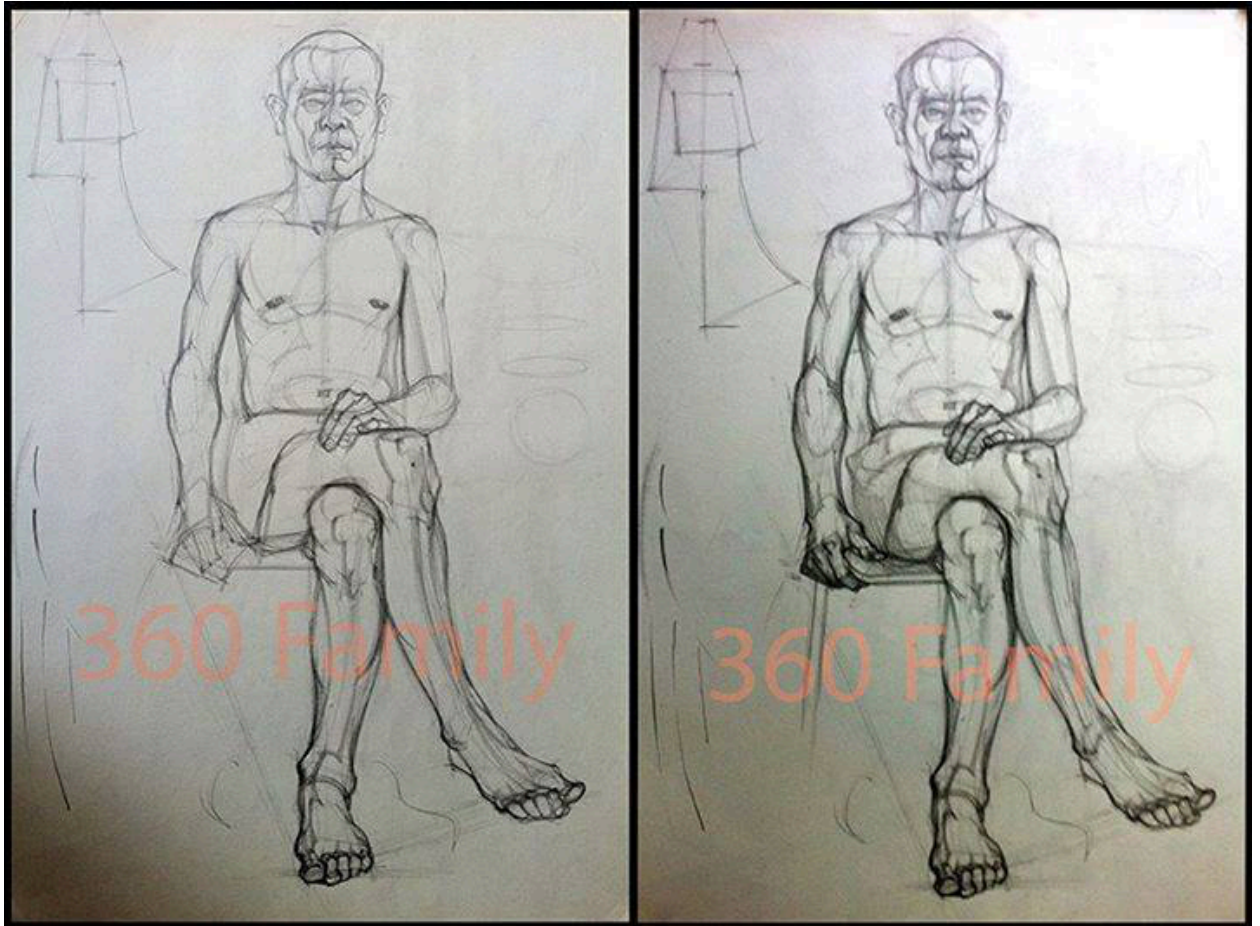
của hình vẽ đó chỉ là trục & hướng chính của hình để rồi từ đấy tôi bắt đầu dùng những nét xước phác hình.

Giai đoạn này tôi không dùng que đo mà chỉ dựa vào cảm giác tuy rằng nó trừu tượng & khó nắm bắt nhưng nếu luyện tập trong một thời gian dài thì sẽ rất hữu ích vì nó cho bạn cảm giác vẽ, giống như việc bạn phán đoán được điểm rơi của quả bóng bàn mà không cần phải nhìn vậy. Bạn phải thật kiên trì trong giai đoạn này nếu không hãy tìm một nghề khác

Sang giai đoạn sau có thể dùng que đo kiểm tra lại tỉ lệ cũng như để chắc chắn rằng các chốt hình chính đã chuẩn xác. Tôi sử dụng các nét 2 & 3 để kỹ hơn ở các đầu xương, các khe & góc của hình, cần phải đặt được nét đúng chỗ & đúng hướng. Trong giai đoạn phác hình bạn chỉ cần thể hiện các khối thô dựa trên nguyên tắc qui tắc của khối lập phương, lăng trụ & cũng cần thiết quan tâm cả các khoảng hở của hình vì đó là sự tương tác giữa hình với nền & hình với hình.

Để hoàn thiện một khung hình bạn cần vận dụng triệt để qui luật "**gần tỏ xa mờ**" để thiết lập sắc độ cho đường nét tạo tiền đề cho giai đoạn lên mảng sắc độ sau này. Tôi chuốt lại hình bằng nét 4 cho mềm mại hơn, dựng kỹ chân dung & một số chi tiết gần cũng như những vùng chi tiết tỉ lên nhau. Việc vẽ đường chu vi kỹ càng quyết định bài hình họa sau này có đạt tính hiện thực như một bức ảnh hay không vì nếu có lên mảng trượt ra khỏi khung hình cũng không quá ảnh hưởng đến tính hiện thực của tổng thể. Bạn dễ dàng nhận thấy điều đó qua các bức vẽ của Zhaoming Wu, Henry Yan hay Nikolai Blokhin ... sẽ thấy những mảng trượt ra khỏi khung hình chỉ tạo thêm sự khoáng đạt cho bức vẽ mà thôi.

Sau này khi đã vẽ thành thực bạn sẽ nhận thấy rằng việc đánh bóng có thành công hay không chính là ở giai đoạn làm hình bạn có kỹ càng hay không. Khổng tử có nói "**Người quân tử muốn cái bóng ngay ngắn trên mặt đất thì phải nắm lại hình dáng của bản thân**" ngầm thấy cũng áp dụng được cho hình họa.

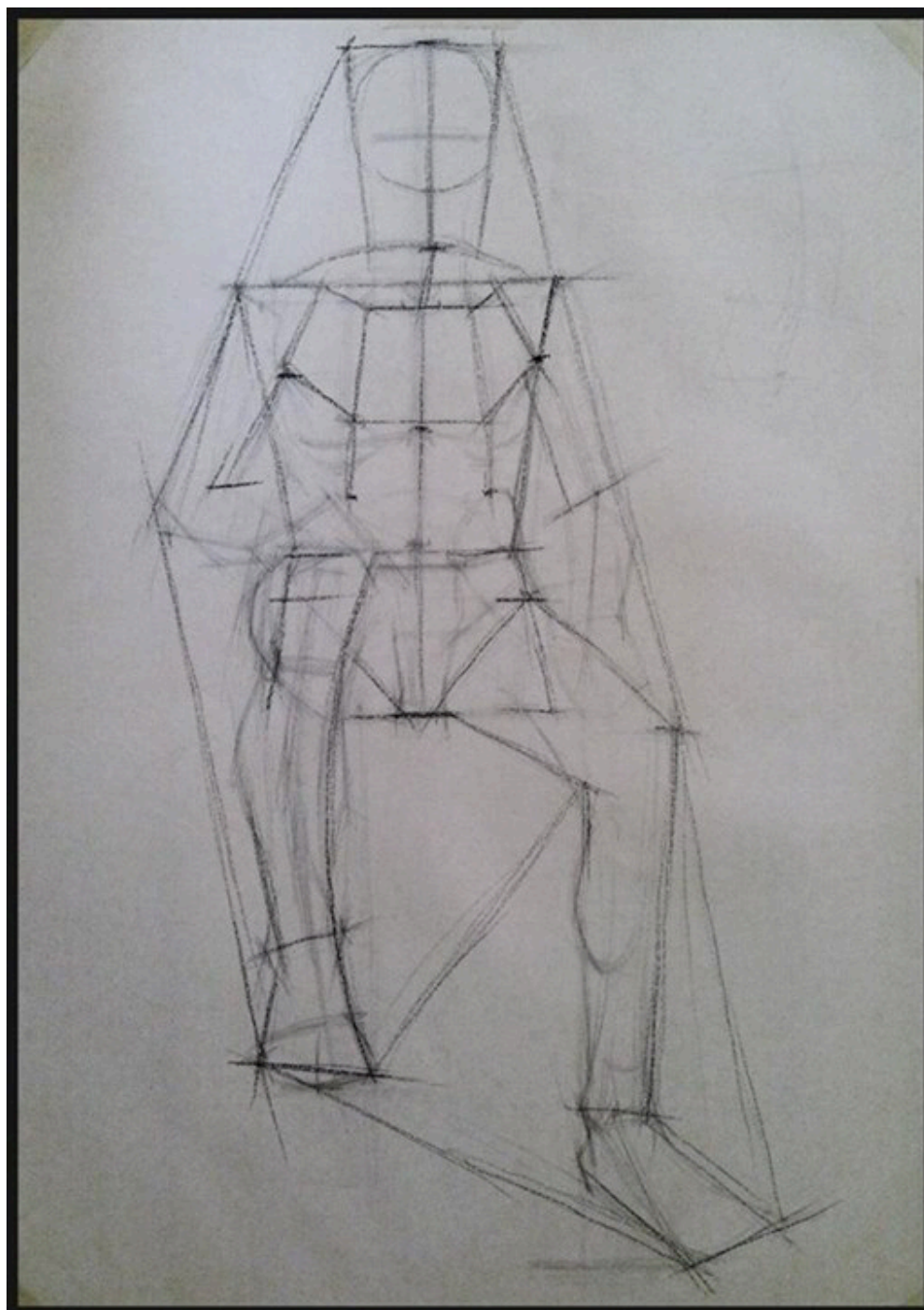
PHẦN 3: HÌNH HỌA CƠ BẢN TỪ BẮT ĐẦU ĐẾN HOÀN THIỆN

Bước 1: Bố cục và phác họa dáng tổng thể

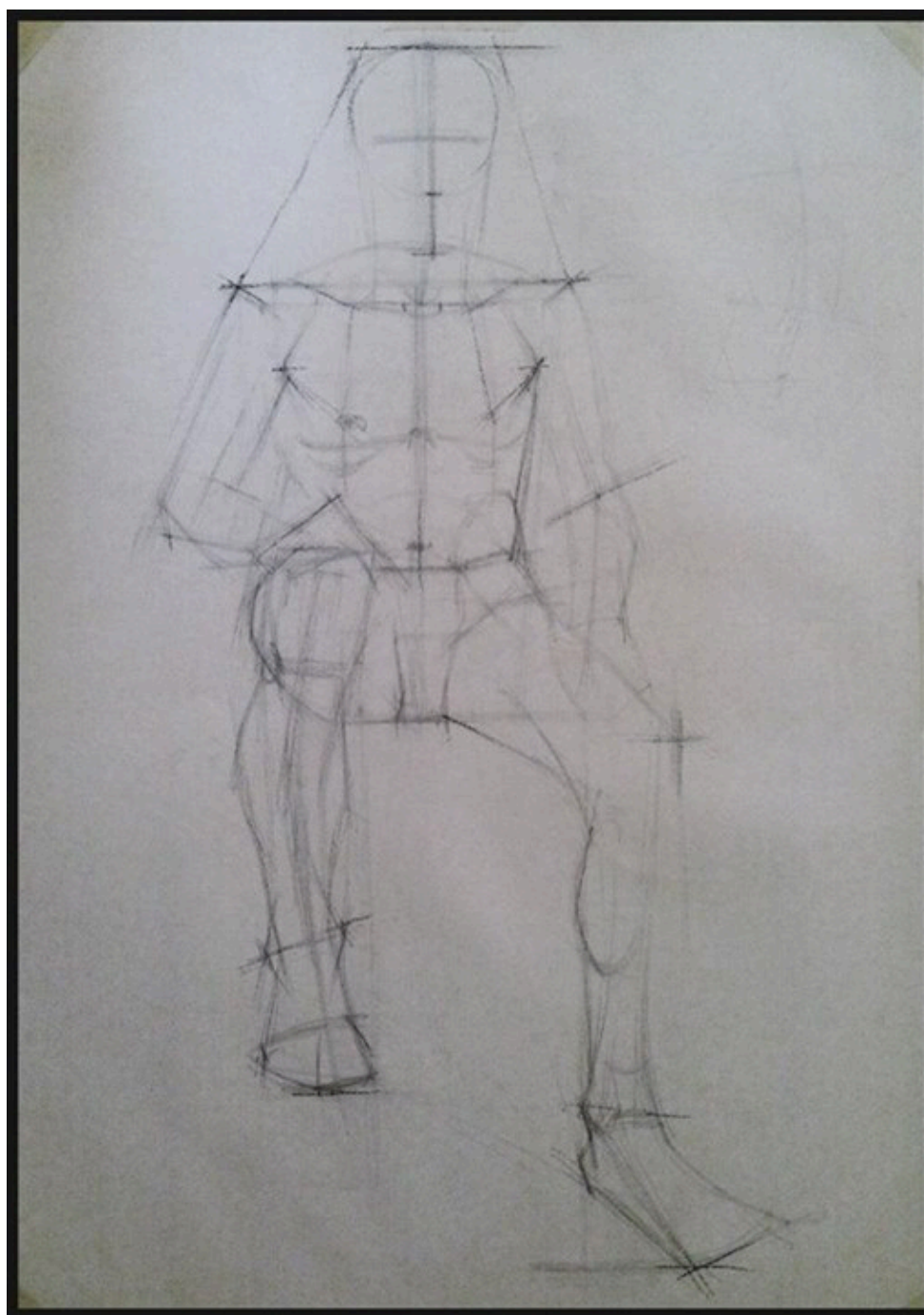
* **Bố cục:** Một bài hình họa dù có đẹp đến mấy mà bị lệch bố cục thì cũng rất khó để chấp nhận, các bạn cần căn hình vẽ sao cho cách các mép giấy vừa phải. Theo

tôi cách mép trên khoảng 2,5 cm > 3 cm, mép dưới 3,5cm, khoảng cách hai bên còn tùy thuộc vào dáng của mẫu mà căn chỉnh cho phù hợp sao cho tạo cảm giác thăng bằng hai bên.

- * **Phác họa dáng tổng thể:** Các bạn cần tìm các trục, hướng đi của hình và vị trí của hình trước khi vẽ hình. Ở hình vẽ dưới đây, sau khi đã xác định các trục chính, tôi bắt đầu khái quát bằng các đường thẳng lớn bao quanh toàn bộ hình để tìm sự ra vào của hình. Tiếp theo ngắt các phân đoạn chính để tìm sự chuyển hướng của hình. Các bạn nên khái quát hình thể bằng hình học cơ bản cho dễ vẽ.

Sau khi đã có một hình phác sơ lược các bạn cầm ngang cục tẩy gạt nhẹ để làm mờ lớp hình đầu tiên tạo khung nền tảng cho lớp hình sau và bắt đầu di vào dựng cụ thể từng phân đoạn của hình, nhưng vẫn dựa trên cơ sở khối thô và . Đừng vội vàng, muốn thành công các bạn cần phải thật kiên nhẫn.

Bước 2: Dựng khung hình chi tiết

Muốn làm tốt bước này các bạn cần có kiến thức về giải phẫu để biết được một đường nét xuất phát từ đâu, đến đâu thì kết thúc và đường nét nào nằm trên, đường nét nào nằm dưới. Khung hình không phải là một đường viền liên tục chạy vòng quanh.

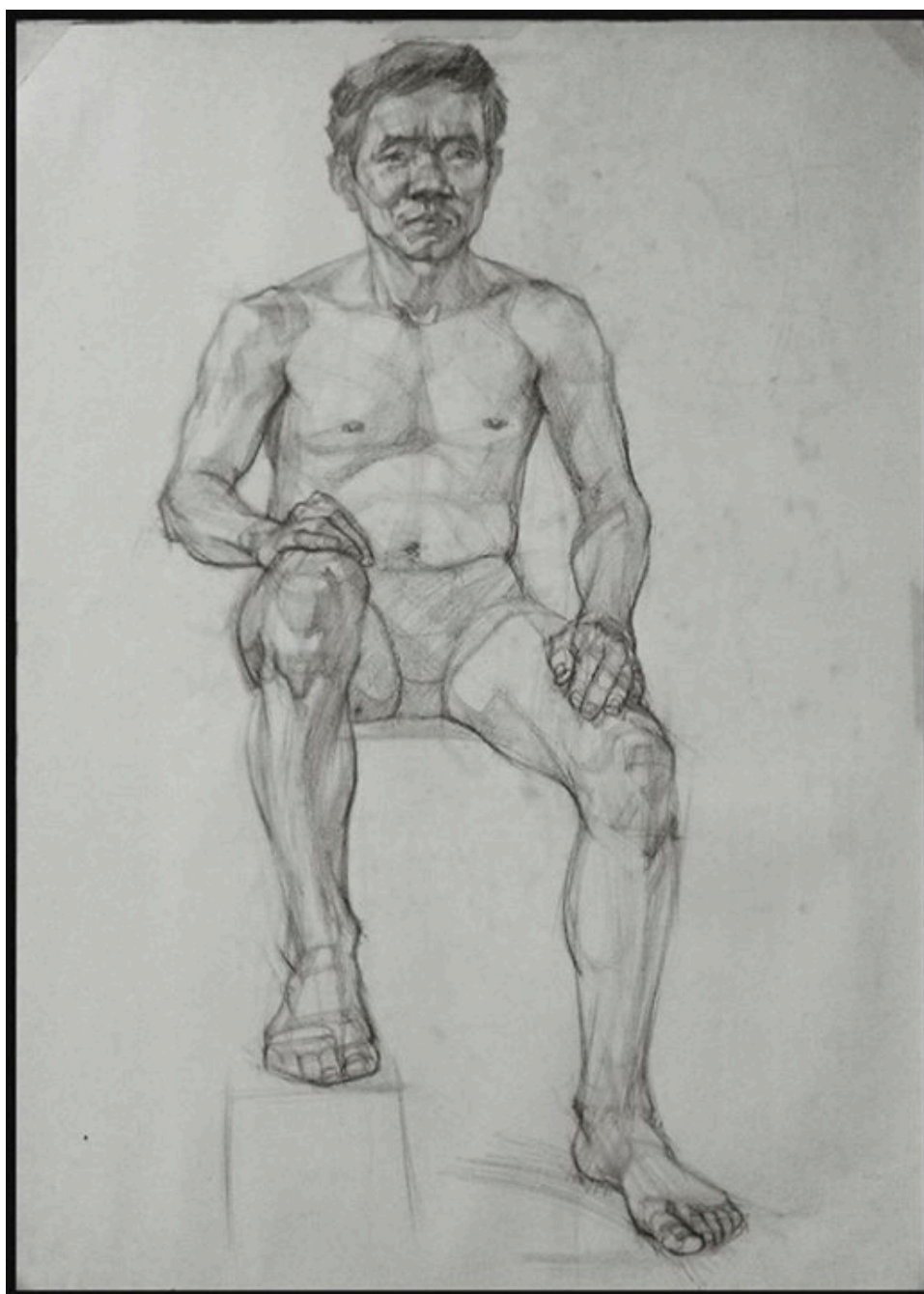
Kiến thức giải phẫu do khuôn khổ hạn hẹp của bài viết nên tôi không thể trình bày hết được, các bạn có thể tham khảo qua sách hoặc cổng thông tin điện tử với một số tác giả: Lương Xuân Nhị, Kevin Chen, Michael Hampton, Gottfried Bammes... Các bạn dựng theo qui luật không gian gần tỏ xa mờ, những nét gần vẽ bằng đầu bút với một áp lực nhất định tạo sự đanh_ chắc khỏe, những nét xa vẽ bằng ngòi chì nằm ngang tạo độ mờ nhòe_ trượt vào nền giấy.

Bước 3: Gợi cấu trúc và ánh sáng

Ở bước này các bạn cần nắm vững qui luật bắt sáng của khối tự thân và sử dụng bút chì thật khéo léo. Phương pháp cụ thể các bạn tham khảo lại bài viết cũ của tôi

<https://www.facebook.com/notes/nguy%E1%BB%85n-ng%E1%BB%8Dc-qu%C3%A2n/nh%E1%BA%ADp-m%C3%B4n-h%C3%ACnh-h%E1%BB%8Dach%C3%A2n-dung-ph%E1%BA%A7n-2-/10151353184836148>

Bước 4: Hoàn thiện

Nếu như các bạn đã làm tốt các bước trên thì bước này không phải là quá khó khăn, chủ yếu là cô đọng lại mảng lớn, dim đi những ánh sáng thừa. Muốn làm như vậy các bạn phải chịu khó để bài ra xa để ngắm.

Trên đây là một vài kiến thức sơ sài , chưa thể đầy đủ được vì học tập là cả một hành trình , không thể vắn tắt trong một vài dòng mà xong, hy vọng giúp ích được phần nào cho giai đoạn chập chững nhập môn. Trong bài viết nếu có chỗ nào sai sót hoặc chưa hợp lý xin được nhận lời góp ý mang tính chuyên môn để bài viết được hoàn thiện góp phần phổ cập kiến thức căn bản cho các bạn mới học vẽ.